

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 11 februari 1936 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om viss utvidgning av den gällande obligatoriska statliga olycksfallsförsäkringen.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 369, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Svedberg* hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte göra framställning om skyndsamt utredning och förslag om upphävande av de undantagsbestämmelser, som från den obligatoriska statliga olycksfallsförsäkringen utesluta företagarens hemmavarande, hos honom anställda eller för erhållande av yrkesutbildning arbetande barn, under beaktande av att de försäkringspremier, som för dem skola erläggas, avvägas enligt billiga och rättvisa grunder, i enlighet med vissa i motionen anförda sociala och befolkningspolitiska synpunkter.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för berörda hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

Enligt 1 § *lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete* är envar arbetare, där ej i lagen annorlunda stadgas, försäkrad för skada till följd av olycksfall i arbetet. Kostnaden för försäkringen bestrides, med bidrag av statsmedel till omkostnaderna, genom försäkringsavgifter, som erläggas av arbetsgivaren. Enligt 2 § förstås med arbetare envar, som mot avlöning användes till arbete för annans räkning utan att i förhållande till honom vara att anse såsom självständig företagare, så ock envar, som för vinnande av yrkesutbildning utan avlöning utför dylikt arbete. Härifrån göres emellertid undantag i 2 § andra stycket bland annat därutinnan, att, där arbete utföres för allenast en arbetsgivares räkning, såsom arbetare icke anses arbetsgivarens hemmavarande barn eller adoptivbarn.

I 4 § stadgas, att försäkringen äger rum i riksförsäkringsanstalten; dock får, där för ändamålet bildats sådant ömsesidigt olycksfallsförsäkringsbolag, vars delägare äro arbetsgivare och för vars förbindelser delägarna svara med obegränsad personlig ansvarighet, försäkringen av delägarnas arbetare i stället under vissa villkor äga rum i detta bolag. Enligt 35 § är arbetsgivare berättigad att i riksförsäkringsanstalten försäkra annan arbetare än i lagen avses, således de arbetare, som jämlikt 2 § andra stycket äro undantagna från den obligatoriska försäkringen. I fråga om denna frivilliga försäkring lända de i olycksfallsförsäkringslagen för obligatorisk försäkring meddelade bestämmelserna i tillämpliga delar till efterrättelse. Sålunda gälla t. ex. för den frivilliga försäkringen samma premier som för den obligatoriska. — Så-

dan frivillig försäkring kan även meddelas av bolag, som avses i 4 §, för delägares arbetare.

I en vid 1935 års riksdag väckt motion, II: 57, yrkade herr Svedberg — liksom i den nu förevarande motionen II: 369 — att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte göra framställning om skyndsamt utredning och förslag om upphävande av de undantagsbestämmelser, som från den obligatoriska statliga olycksfallsförsäkringen utesluta företagarens hemmavarande, hos honom anställda eller för erhållande av yrkesutbildning arbetande barn.

Motionen II: 57 behandlades av andra lagutskottet, som, efter att hava inhämtat yttrande över densamma av riksförsäkringsanstalten, i utlåtande nr 18 lämnade en historik rörande det spörsmål, som motionen avhandlat. Till nämnda historik anhåller utskottet att få hänvisa. Till komplettering av densamma må dock omnämnas, att riksförsäkringsanstalten den 31 maj 1935 avgivit utlåtande angående den av 1928 års riksdag begärda utredningen rörande lämpligheten av sådan utvidgning av den frivilliga försäkringen enligt olycksfallsförsäkringslagen, att denna komme att omfatta mindre arbetsgivare och självständiga yrkesutövare, samt att den sakkunnige (landshövdingen Bo Hammarskjöld), som verkställt undersökning i fråga om ändrad organisation av den sociala olycksfallsförsäkringen, avgivit utlåtande i ämnet i april 1935.

Närmare uppgifter angående riksförsäkringsanstaltens utredning har lämnats i utskottets samtidigt härmed avgivna utlåtande nr 5 samt angående den sakkunniges undersökning i utlåtandet nr 4, till vilka utlåtanden utskottet anhåller att därutinnan få hänvisa.

I sitt utlåtande, nr 18/1935, hemställde utskottet på anförda skäl, att motionen icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Denna hemställan bifölls av riksdagen.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 augusti 1935, vari riksförsäkringsanstalten framlade förslag rörande anslagsberäkningen för nästa budgetår, anförde anstalten, bland annat (statsverkspropositionen, femte huvudtiteln, sid. 52 och 64):

Under hänvisning till vad andra lagutskottet uttalat i utlåtande nr 18 vid 1935 års riksdag angående upplysningsverksamhet beträffande möjligheterna att frivilligt försäkra hemmavarande barn enligt olycksfallsförsäkringslagen uttalade anstalten att, därest den frivilliga försäkringen skulle vinna framgång, en energisk propagandaverksamhet måste bedrivas från riksförsäkringsanstaltens sida bland annat genom tillhandahållande av broschyrer och andra trycksaker i mycket stor utsträckning, genom notiser i tidningarna samt genom ständig förbindelse och skriftväxling med olika sammanslutningar och med ortsombuden. För anställande av en amanuens, som kunde helt ägna sig åt denna verksamhet, och erforderligt skrivbiträde beräknade anstalten 5,000 kronor.

Vidare borde möjlighet beredas riksförsäkringsanstalten att lämna sina ombud någon ersättning för anskaffning av frivillig försäkring för hemma-

varande barn. Lämpligen syntes ersättningen böra bestämmas till 2 kronor för varje försäkrad, dock ej för förnyelse av försäkring. Tills vidare och till dess någon erfarenhet vunnits borde för ändamålet beräknas 5,000 kronor.

Departementschefen, statsrådet Möller, har i statsverkspropositionen (sid. 60 och 64) anfört, att anslaget för propaganda för frivillig försäkring av hemmavarande barn kunde begränsas till 4,000 kronor. Vad beträffade ombudersättning vid sådan försäkring ansåge departementschefen de av riksförsäkringsanstalten föreslagna grunderna därför böra godtagas. Beträffande beräkningen av medelsbehovet därutinnan för nästa budgetår anslöte sig departementschefen till anstaltens framställning.

Utskottet anser sig kunna hänvisa till de uttalanden, som utskottet gjorde vid förra årets riksdag med anledning av en av motionären då väckt motion i samma ämne. Utskottet anförde därvid, bland annat, att ett inrymmande av hemmavarande barn under den obligatoriska olycksfallsförsäkringen skulle vara förenat med åtskilliga svårigheter av praktisk art, bland annat i kontrollhänseende. Svårigheter av sistnämnda slag skulle bliva särskilt framträdande, om en försäkring av dessa barn skulle avse allenast olycksfall, som inträffade i arbete. Att under sådana förhållanden skilja de fall, då ersättning för olycksfallet enligt lagen rätteligen skulle utgå, från fall av annan art, skulle säkerligen visa sig ogörligt. Vad utskottet sålunda förra året anfört synes fortfarande äga giltighet. *Utskottet.*

Utskottet framhöll emellertid förra året å andra sidan vikten och betydelsen av, att de hemmavarande barn, vilka utförde arbete såsom anställda hos sina föräldrar eller hos dem erhöles yrkesutbildning, komme i åtnjutande av en olycksfallsförsäkrings förmåner. Detta syntes lämpligast kunna ske genom frivillig försäkring enligt 35 § i olycksfallsförsäkringslagen. En sådan försäkring kunde erhållas på samma villkor — bland annat beträffande premiekostnader — som gälla för obligatorisk försäkring. I de fall, där behov av försäkring förefunnes och där vederbörande arbetsgivare ville och kunde bära erforderliga kostnader, skulle således genom frivillig försäkring ernås samma resultat, som om obligatorisk försäkring för samma fall vore föreskriven. Det vore ett samhällsintresse av vikt, att upplysning angående förefintliga möjligheter att erhålla frivillig försäkring på lämpligt sätt spredes i så vida kretsar som möjligt. En av de utvägar, som därutinnan skulle kunna begagnas, vore den att träda i förbindelse med jordbrukarungdomens sammanslutningar. Utskottet framförde även det uppslaget, att det förtjänade att övervägas, huruvida det vore lämpligt att i någon utsträckning giva ersättning för anskaffande av frivilliga försäkringstagare. För att pröva den verkan, ett försök i denna riktning skulle medföra, har statsrådet och chefen för socialdepartementet i årets statsverksproposition föreslagit riksdagen att till sådant ändamål anvisa ett förslagsanslag å 5,000 kronor. För allmän propagandaverksamhet från riksförsäkringsanstaltens sida för frivillig för-

säkring har i statsverkspropositionen föreslagits, att ett anslag å 4,000 kronor måtte anvisas.

Med hänsyn till vad ovan anförts anser utskottet en lagstiftning av det innehåll, som åsyftas i nu föreliggande motion, för närvarande icke böra genomföras i vårt land. Utskottet finner alltså ej skäl tillstyrka riksdagen att hos Kungl. Maj:t begära utredning angående förevarande spörsmål.

Utskottet får därför hemställa,

att förevarande motion, II: 369, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 7 februari 1936.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *K. G. Westman, Linder, Sigfrid Hansson, P. Sandström, Norman, Karl Bodin, Knut Petersson** och *Carlström*;

från andra kammaren: herrar *Österström**, *Johanson* i Hallagården, *Olovson* i Västerås, *Pettersson* i Hällbacken, *Hansson* i Trollhättan, *Sandström* i Sollefteå och *Hassler**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.